

portret mladosti

ea+

ea+ 2017

+59

2017

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.163.6-93-194
77.04(497.4)

PORTRETI mladosti : izbor fotografij, slik in poezije dijakinj in dijakov Gimnazije Slovenj Gradec / [izbor besedil Alenka Rainer ; izbor slik Peter Hergold ; izbor fotografij Jure Horvat, Alenka Rainer, Peter Hergold]. - Slovenj Gradec : Gimnazija, SPUNK, gimnazijsko kulturno društvo, 2017. - (Zbirka E. A. ; 2017)

ISBN 978-961-93548-5-8
1. Rainer, Alenka
289700608

IZBOR FOTOGRAFIJ, SLIK IN POEZIJE DIJAKINJ IN DIJAKOV GIMNAZIJE SLOVENJ GRADEC

59

ALENKA RAINER
007

PETER HERGOLD
011

✎ ŽIGA KREFT
15, 21, 27, 33, 54, 75, 78

👁 ALEN FUKS
16

📁 ŽIGA BULOVIČ
17, 56, 68, 71

✎ NIK LEBAR
18, 24, 30, 51, 60, 69

👁 JURE SMOLAR
19

📁 BLAŽ PAVLIČ
20

👁 ALEN MRAVLJAK
22

📁 ANA FRÜHAUF
23,53

👁 ALMA KOŠAN
25

📁 TINKARA OŠLOVNIK
6, 26, 32, 35, 38, 47, 50, 76

👁 BLAŽKA ČAS
28

📁 BLAŽ PAVLIČ
29

👁 BLAŽKA GOLOB PLEUNIK
30

👁 BLAŽ KITEK
34

Kazalo

KAZALO

K

 DIMITAR NOVAKOVSKI
36

 ŽIGA ROŽEJ
37

 JURE MEŽA
39

 JAŠA JUS
40

 KATJA BOŠNIK
41, 44

 DANIJELA KONC
42

 HANA KLANČNIK
42

 IZA SILA
45

 DAVID KAC
46

 KAJA KRAUTBERGER
48

 AJA ONUK
49

 MATIC ROTOVNIK
52

 LEA PIRKMAJER
55

 GAŠPER HERKOVIČ
57

 MATIC TASIČ
58

 JURIJ VODUŠEK
59

 METKA ZALOŽNIK
60

 TINKARA PUŠNIK
62

 SARA LAH
63

 MIHA PERUŠ
64

 ŽIGA PEČNIK
65

 KAJA BERNARDIS
66

 TINKARA OŠLOVNIK
66

 VESNA HRIBERŠEK
70

 ŽANA PRASNIC
73

 TJAŠA PRIKERŽNIK
74

 LEA ZORMAN
72

Pesnik se s pesmimi diha, slike so vdih, pesmi žlahten izdih

Vzpodbuda (vsem) gimnazijcem, naj se preizkusijo v pisanju poezije, je na plan priklicala enajst mladih ustvarjalcev, ki se v pričujoči knjižici **Portreti mladosti** iz zbirke E. A. predstavljajo s svojimi pesmimi. Širok nabor tem in motivov je omogočila že sama zasnova knjige: vzpodbuditi mlade, da v risbi, fotografiji in besedi upodobijo del sebe, izrišejo svoj obraz, izrazijo bistvo svojega čutenja, odnosa do sveta, življenja, ljubezni in bivanjskega smisla.

Izbor dvaindvajsetih pesmi seveda najprej odkriva obraz vsakega posameznega avtorja, hkrati pa kot celota izrisuje skupni portret mladih, ki se, daleč od otroške naivnosti, zrelo in premišljeno, nekateri tudi že s pretanjeno slogovno izbrušenostjo odzivajo na temeljna eksistencialna vprašanja.

Občutje samosti, negotovosti in ogroženosti (*Hrepeneče na prvi žarek čaka, ve, da je nevarna noč, da sovrag kjerkoli je lahko. A on trdno opira se na misel, da z luno je na obzidju sam.*) **ter spoznanje človekove nemoči** (*Manjkajo mi krila, da bi z njimi vse sence skrila ...*) **se razrešujeta z begom v ustvarjalno moč domišljije, v opojnost, ki pretresa dušo, kjer je možno vse** (*Je ribica shodila, zakaj ne bi še midva poskusila?*), **iskanje izhoda iz občutja ujetosti** (*Zaprta sem v kletki. Ujetnica iluzij. Sama sebi igrača.*) **z željo po osvoboditvi vseh spon časa in prostora** (*Si kdaj želel prijeti čas? Želel dnem nesreče odvzeti dolge ure? Jih shraniti v žep za dni, ko bo sijalo sonce?*) **na poti k sebi** (*Izgubljen v megli tavam, iščem in najdem mirno luč globoko v sebi, ki dušo mi in zavest miri ...*), **predvsem pa z željo po uresničitvi hrepenenja** (*Obet pravljice, ne vem ji imena ... V meni tli želja, da vstopim vanjo.*) **in ljubezni, ki blaži občutje osamljenosti** (*... a ujeti*

želeno postavo in slišati glas, pa čeprav kot bežen dotik ali skrivnostni šepet, je kot v samoti zavedati se, da nisi sam ..), po ljubezni kot jedru, osi življenja, ki je moč (Kdo si, ki kot roža prebijaš beton? Neznana moč, ki spreminja vse. Upanje, ki se rojeva v temi in hrepeni po nikoli videni svetlobi. Obraz, ki ga večna senca ne prestraši. Želja vseh in strah njih najstrašnejši.), je pot (Moj grad je oblak, mavrica je steza, po kateri hodim), je življenje samo (Lažje se mi zdi hoditi proti vetru, zdaj ko vidim cilj pred sabo. Črni oblaki v daljavi niso skrb. Moj korak je trdnejši. Ne bojim se toliko. Grem. Naprej.).

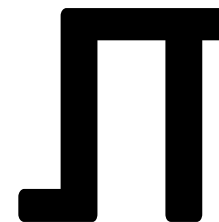
Med enajstimi avtorji izstopata dva, ki sta za razliko od ostalih prispevala več besedil; to sta maturant **Nik Lebar**, ki je svojo prozno ustvarjalnost predstavil z zgodbo *Kletka*, izšlo v zbirki E. A. 2016, ter **Žiga Kreft**, ki očara s svežo pesniško govorico in nalezljivim mladostnim vitalizmom. Nedvomno obetavna mlada avtorja in želeti je, da bi s svojim ustvarjanjem nadaljevala tudi v prihodnje.

T

Mladosti ni možno ponoviti

Obdobje v človeškem življenju, ki smo ga v pričujoči predstavitvi izbranih slik in portretov dijakov gimnazije želeli izpostaviti, je mladost, vznemirljiva zaradi številnih sprememb v emocionalnem in fizičnem dozorevanju mladega človeka ter močno povezana z iskanjem posameznikove identitete in mesta v družbi. S portreti nismo želeli ujeti in dokumentirati le zunanjega videza mladosti, ampak tudi njeno drugačnost v razpoloženju, čustvenosti in fizični pojavnosti. Ker je izdelava portreta precej zahtevna likovna naloga – dober portret namreč ni zgolj posnetek fizične podobnosti z osebo –, smo iskali takšna dela, ki bi se zastavljenemu konceptu najbolj približala.

Pri izboru del smo imeli na izbiro serijo fotografskih portretov, ki so večinoma nastajali pod mentorstvom bivšega dijaka gimnazije, fotografa Jureta Horvata. Jure ni imel enostavne naloge, saj je moral dijake uvesti v skrivnosti dobre fotografije tako v likovnem kakor tudi v umetniškem smislu. Fotografovo delo ni zgolj izbrati motiv in pritisniti na sprožilec, zakaj ujeti je treba pravi trenutek, upoštevati učinke svetlobe, barv, kompozicije, iskati izviren kader in pri delu paziti na to, da ustvarjalec iz portretiranca izvabi tudi ustrezen čustven odziv. Ta izziv zna biti za neizkušenega fotografa trd oreh, saj je takoj možno občutiti razliko med narejenimi in zaigranimi gestami, mimiko in čustvi ter tistimi, ki so pristna. Roland Barthes je pri fotografskem portretu opozoril na zanimivo dejstvo: težava je v tem, da se nam lasten jaz prikaže kot drugi, zato se nam zdijo fotografije pogosto neavtentične. Zakaj? Ko portretiranec postane predmet fotografskega posnetka, namerno spremeni svojo podobo. Narediti dobro fotografijo je zato zahtevna naloga za oba,

za fotografa in za njegov model. Tudi med njima mora obstajati neka interakcija, kemija, na osnovi katere lahko nastajajo dobri in živi posnetki.

Drugi del našega izbora so bili avtoportreti gimnazijcev, to so slikarska dela, narejena v tehniki tempere. Tudi avtoportreti so nastali na osnovi fotografskih posnetkov, ki so služili kot izhodišče za slikarsko interpretacijo lastne podobe. Uporaba fotografije v slikarstvu je močno prisotna že od realizma 19. stoletja naprej in slikarjem služi kot pomemben pripomoček. Dijaki so uporabili digitalizirane fotografije lastnih podob oziroma t. i. »selfije«, ki so danes zelo priljubljeni v družabnih omrežjih na spletu. Pri tem so se spoznali z nekaterimi slikarskimi zvijačami oziroma tehnikami, kot so uporaba mreže za natančno prenašanje, povečava slike in določanje ključnih točk na slikovni ploskvi, hkrati pa so bili pa so pri izvedbi omejeni na enobarvnost ali monokromatičnost. Monokromatično tonsko barvno lestvico, ki je največkrat narejena v sivih odtenkih (grisaille), so nekateri poskušali uporabiti tudi v določeni izbrani barvi. Najprej so morali natančno analizirati tonske odnose v svoji fotografiji in jo nato na smiseln način izkoristili v sliki. Tak pristop je zahteval od dijakov natančnost, potrpežljivost in disciplino ter precejšno mero senzibilnosti pri izboru motiva, pri prenosu fotografije preko mreže v sliko, pri določanju tonskih nians in upoštevanju potrebnih stilizacij. Nastali izdelki nam kažejo njihove osebne pristope k rešitvi naloge. Izbirali so različne likovne strategije, nekateri so sliko izvedli v bolj ploskovitem načinu, drugi so se želeli približati učinku tridimenzionalnosti, imamo pa tudi dela, ki so nastala v pointilistični maniri.

Pričujoča dela so svojstven odraz mladostnih iskanj in pogledov, odraz duha današnjega časa, ki se razkriva tudi skozi odnos do lastne podobe, hkrati pa so v njih ujeti neponovljivi trenutki mladosti, polne pričakovanj, hrepenenja, sanjavosti in zanosa. Ko bodo te podobe iz časovne distance gledali že odrasli in zreli ljudje kot dragocen spomin na njihova gimnazijska leta, bo iz njih še vedno odmevalo sporočilo:

Mladi smo in takšni ne bomo več nikoli. To je podoba naše mladosti.

Stražar

Stopnice vijejo se na obzidje,
po njih molče vzpenja se stražar.
Z luno bo nocoj na straži,
stražil bo v megli sam s seboj.
Hrepeneče na prvi žarek sonca čaka,
ve, da je nevarna noč, da
sovrag kjerkoli je lahko.
A on trdno opira se na misel,
da z luno je na obzidju sam.

S

Dovoli si biti

Dovoli si biti.
Dovoli si ljubiti.
Ljubiti njega,
kozarec vina,
sonce,
fanta iz spomina,
srečo,
darilo zvito
in noči,
noči odprtih oči.

Dovoli si biti
in nikdar pozabiti
poetov solzavih,
velikih in malih,
kričavih, igrivih, šaljivih.

Dovoli si biti.
Vsekakor pa si dovoli ljubiti pesem.

To je droga!

Hočem se zadevati
s prekrasno poezijo,
z raznobarvnimi rimami
in skuliranimi spisi.
Opojnost, ki ji v
umetnosti ni para,
pretresa dušo
in premakne čustva
v nadrealno epičnost
vsakdana.

Sveže pokošena ... ali hvalnica travi

Poznam dekle,
s katero si lahko,
če hočeš,
v družbi sam.
Muza tvoja
za lene četrtnke,
za dneve, ko zmanjka piva
in hočeš čokolado.

Poznam dekle,
je deklica igriva,
milina njena je edina,
ko druge zatajijo,
te ona potolaži,
te pogreje,
v mislih se ti smeje
in ti hočeš čokolado.

Poznam dekle,
z napako eno in edino,
da ne pleše,
se ne premika,
ust nima in ne jezika,
a glej, to njena je odlika,
še vedno hočeš čokolado.

Na noge bi jo postavil,
jo malo onegavil.
Je ribica shodila,
zakaj ne bi še midva poskusila?

Pesem je slika

Pesnik je fotograf.
Vidi sliko, jo posname.
Nato jo predeluje, da
navdih loči od balasta.
Vsaka slika je posebna,
vsaka je enkratna.

Pesnik se s pesmimi diha,
slike so vdih, pesmi žlahten izdih.
Najlepša pesem nastane iz izdiha srca,
čista in nedolžna se
na papirju zdi nebogljena,
a v mislih postane golob,
ki poleti, da predre opne rešetak,
razbije zid greha
in opomni bralca na to,
kar bi moral biti.

Čas

K

Si kdaj želel prijeti čas?
Si kdaj želel prijeti uro
in ukriviti enega izmed kazalcev?
Želel dnem nesreče odvzeti dolge ure?
Jih shraniti v žep
za dni, ko bo sijalo sonce?
Uram brez idej jemat minute?
Zjutraj, ko zvoni budilka, prišle bi prav
ali pa med seksom ...
Bi rad imel pred oltarjem še minuto?
Vprašal, če bo res postala starka,
ali zna ravnati s časom.
Bi dal bolnemu očetu vsaj minuto?
Uro? Mogoče leto?
Komu bi podaril zadnji dih?

Če bil bi časa gospodar ...

i

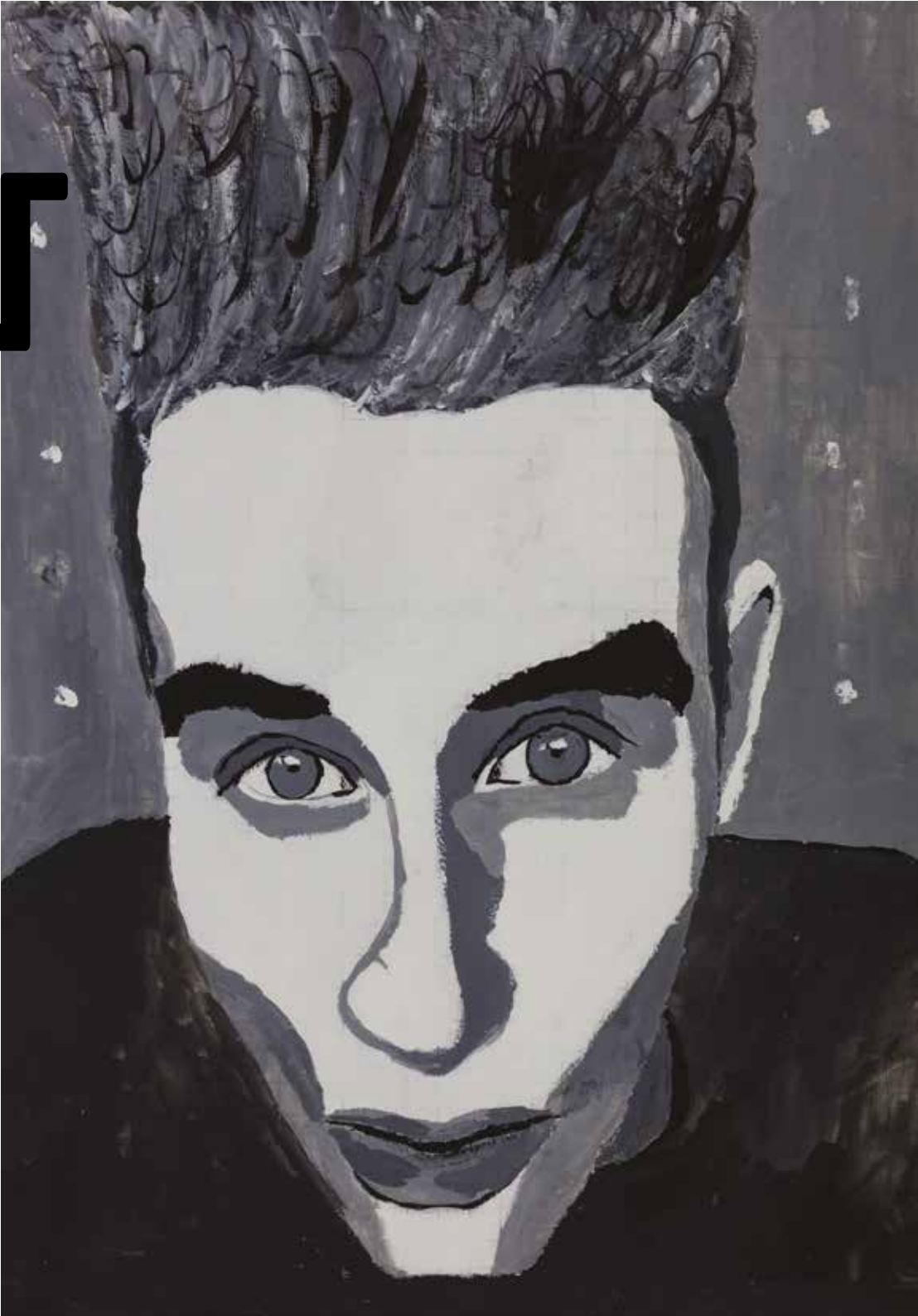

(Urok)

(Kristalna čaša na kamnu.
Magičen prizor. Jasa. Tišina.
Slišim šum potoka.
Prihaja, skrito.
Začenja se.
Mogočen sij lune
sveti v lačni temi.)

V daljavi

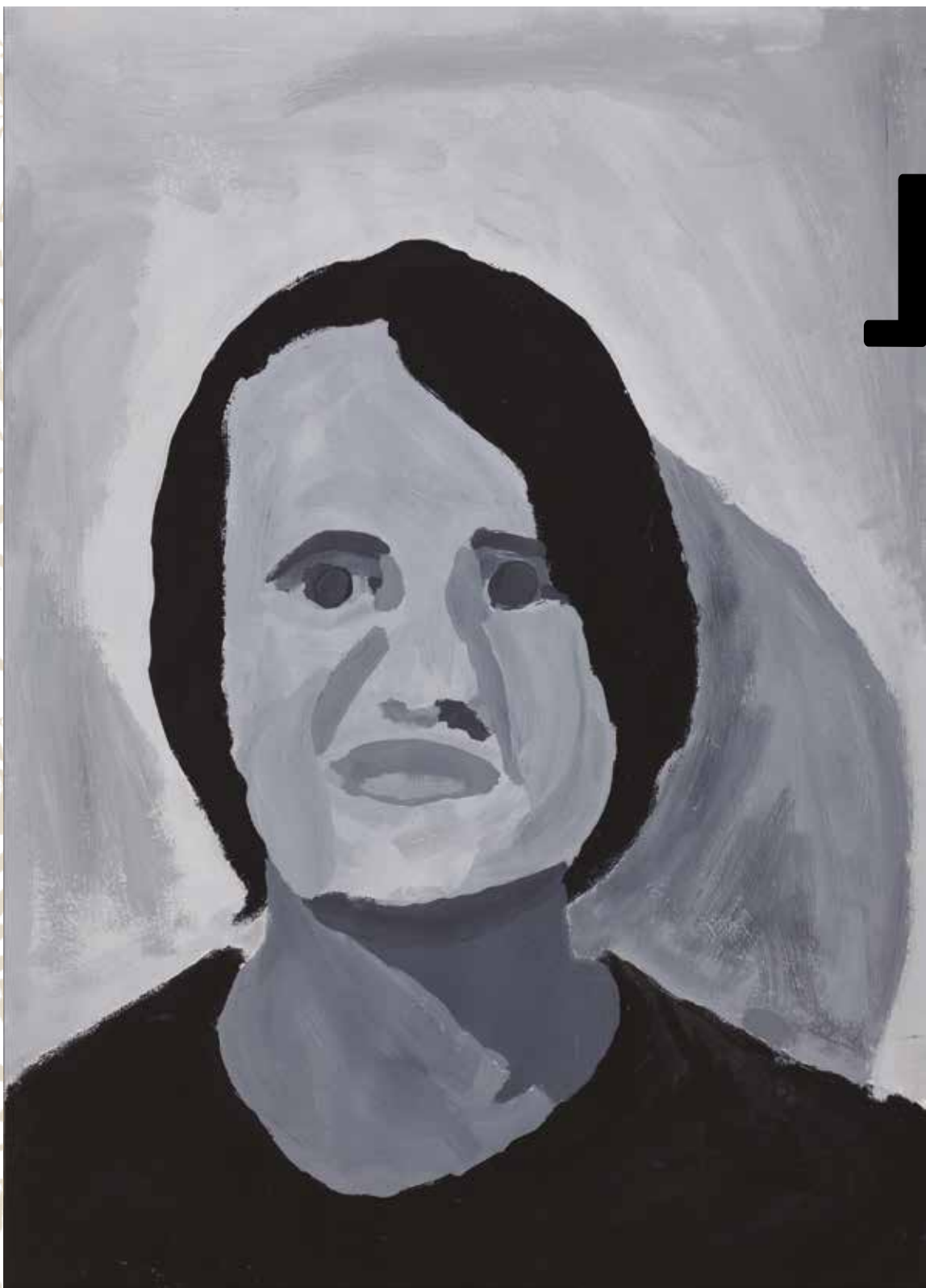
Gledam,
tavam in iščem,
sprašujem,
kaj žene ta perpetum mobile.

Gledam prizore popačene
in obraze mračne, muhaste,
oči, polne mržnje,
kot s strupom smrtonosnim
napolnjene.

Sprašujem se,
naj bi jedel modro barvo?
Ali nemara svoje solze v vedra
spravljal?

Kdo je ta,
ki v daljavi čaka name,
z rokami razprtimi
in očmi modrimi
in lici bledimi,
po katerih teče sol?

Izgubljen v megli tavam, iščem
in najdem mirno luč globoko v sebi,
ki dušo mi in zavest miri
kot prijeten napev,
ki poje pestunja ga spečemu
dojenčku.

Prefinjena gospa

Blaženo stanje sreče,
sramežljivo kot sveže zaljubljena ženska.
Samo bežen trenutek je potreben
in izgineš v temine mojega srca.

Potem spet čakaš, trmariš, se skrivaš,
mene pa prepuščaš notranjim demonom.

Potrebuješ spodbudo opojne kaplje,
da se znova vzradostiš?
Tvoja lica pordečijo,
trenutek s tabo,
omama brez primere.

Tvoja lepota – brez sence.
Tvoj dotik – brez resnice.

Oh, prefinjena gospa!
Ti si luč življenja,
skrita v temi zla.
Zato zlomil bom okove
bedne iluzije.

Nič več hlapec!
Nič več suženj sreče!
Svobodi te žrtvujem.

Ujeta ptica

Rada bi odšla od tod.
Kot ptica bi razprla krila,
čez sedem gora, čez sedem voda
v deželo Nije bi poletela
kot dih svobodnega vetra.

A kako naj krila razprem?
Kako naj objamem svet,
kako naj svobodno zadiham?

Zaprta sem v kletki.
Ujetnica iluzij.
Sama sebi igrača.

Čez dan pojem pesem otožno.
Čez noč mi spati ni možno.
Želim ven iz te more,
svobodo sanjam in sebe, kar sem ...
Vendar manjkajo mi krila,
da bi z njimi vse sence zakrila.

Ah, večno ujeta v sebi, zakleta!

K

oblaki

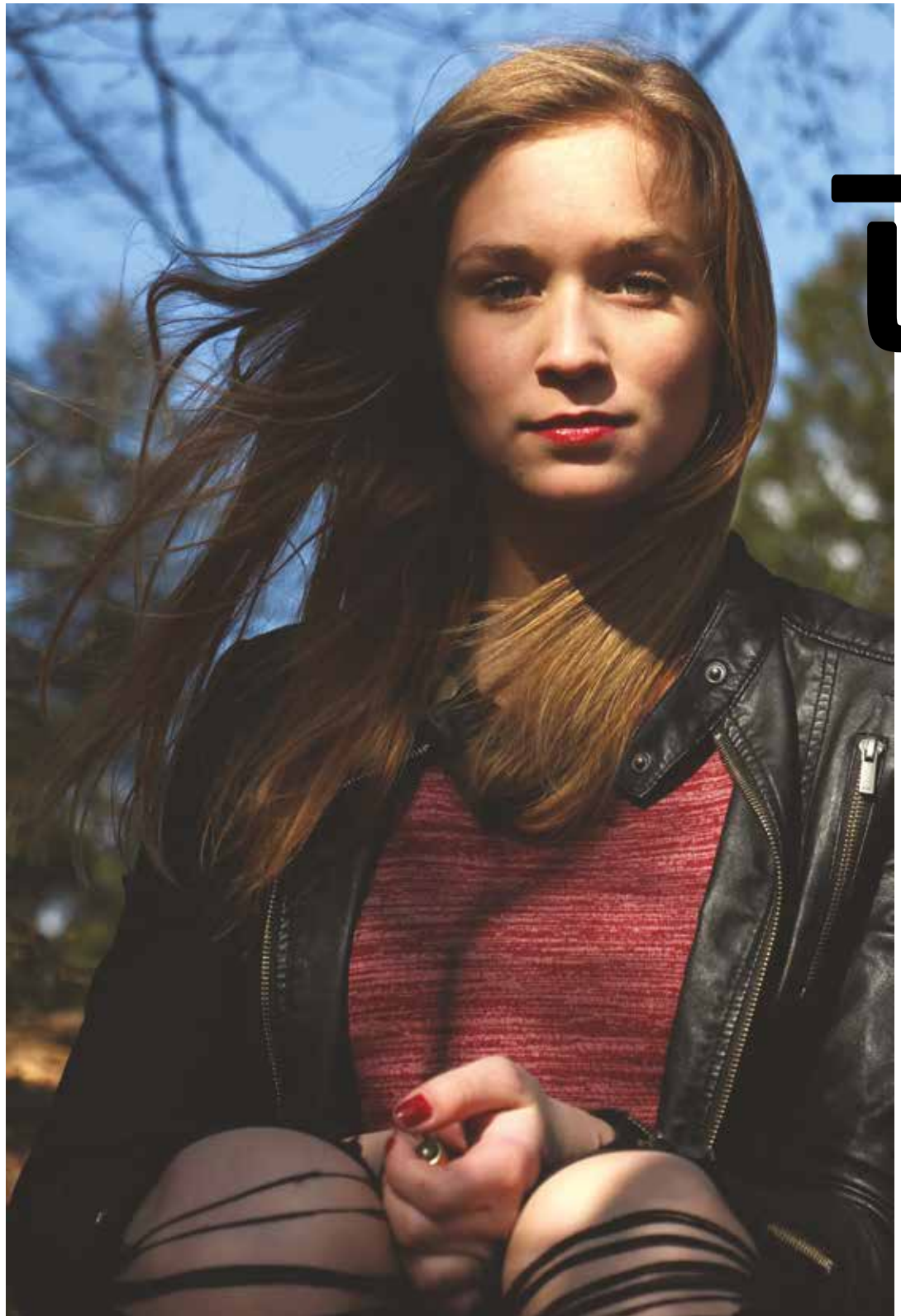
kakšne barve so oblaki
spreminjajoči
v delu dneva
v letnem času
nikdar niso povsem enaki

kakšne oblike so oblaki
spreminjajoči
v očeh opazovalca
v njegovi duši
nikdar niso povsem enaki

kakšnega obraza so oblaki
spreminjajoči
v sanjah
v željah
nikdar niso povsem enaki

Pravljica

V daljavi vidim
obrise skrivnosti.
Počasni koraki
me vodijo bliže.
Obet pravljice,
ne vem ji imena ...
V meni tli želja,
da vstopim vanjo.

Prva pesem

Ko prvič prebereš pesem,
je dovoljeno misliti na nič.
Ko prvič prebereš pesem,
naj se zgodi brez prič,
beri in misli na nič.

Ko pride prva ljubezen,
ne maraj za njene napake.
Ko pride prva ljubezen,
ki ni samo za junake,
si pusti, dovoli napake.
Ko jo stisneš k sebi,
ne verjemi v srca deljivost
in odpusti ji minljivost.

Puščavski izvir

Vidiš več,
kot bi hotela.
Čutiš več,
kot bi smela.
Kdo si,
ki kot roža prebijaš beton?
Neznana moč, ki spreminja vse.
Upanje, ki se rojeva v temi in
hrepeni po nikoli videni svetlobi.
Obraz, ki ga večna senca ne prestraši.
Želja vseh in strah njih najstrašnejši.

Ljubezen si,
tista prava, redka, dragocena.

Jezero

Spoznal sem te
ob tistem jezeru,
kjer kristalne vode
nežno se dotika češnjevo drevo.

In kot listje cvetočega drevesa
sva se v smeri vetra razpršila,
a kamorkoli sva dospela,
najinega jezera nisva pozabila.

Vsako novo jutro,
ko ob tebi se zbudim,
spomin odpelje me k jezeru,
kjer sončni vzhod
nežno kot po platnu riše,
kjer tvoja dlan ob moji pravljico
napiše.

t

Ljubim te

Je mimo čas, ko čustva sem zavijal,
besede tehtal, rezal, znova zlepil
v verze, ki obljublajo ljubezen.
Puhli verzi za očarat deklice,
čustva kot iz pločevinke
za snubit hladne kipe.
Jočejo že od nekdaj,
ti pa si tukaj in si zdaj,
narejena, da se zgrudim.
Zato brez metafor in balasta,
lepo, sladko in v verze neovito
ti rečem, da te brezmejno ljubim.

Z

Ljubezen boli

Lepota v očeh.
Samota v nočeh.
Brezskrbne luči.
Ljubezen boli.

Stopinje po tleh.
Brezbarven nasmeh.
Sivina živi v
modrini noči.

Zadosti besed.
Še zadnji pogled.
Tišina motri.
Ljubezen boli.

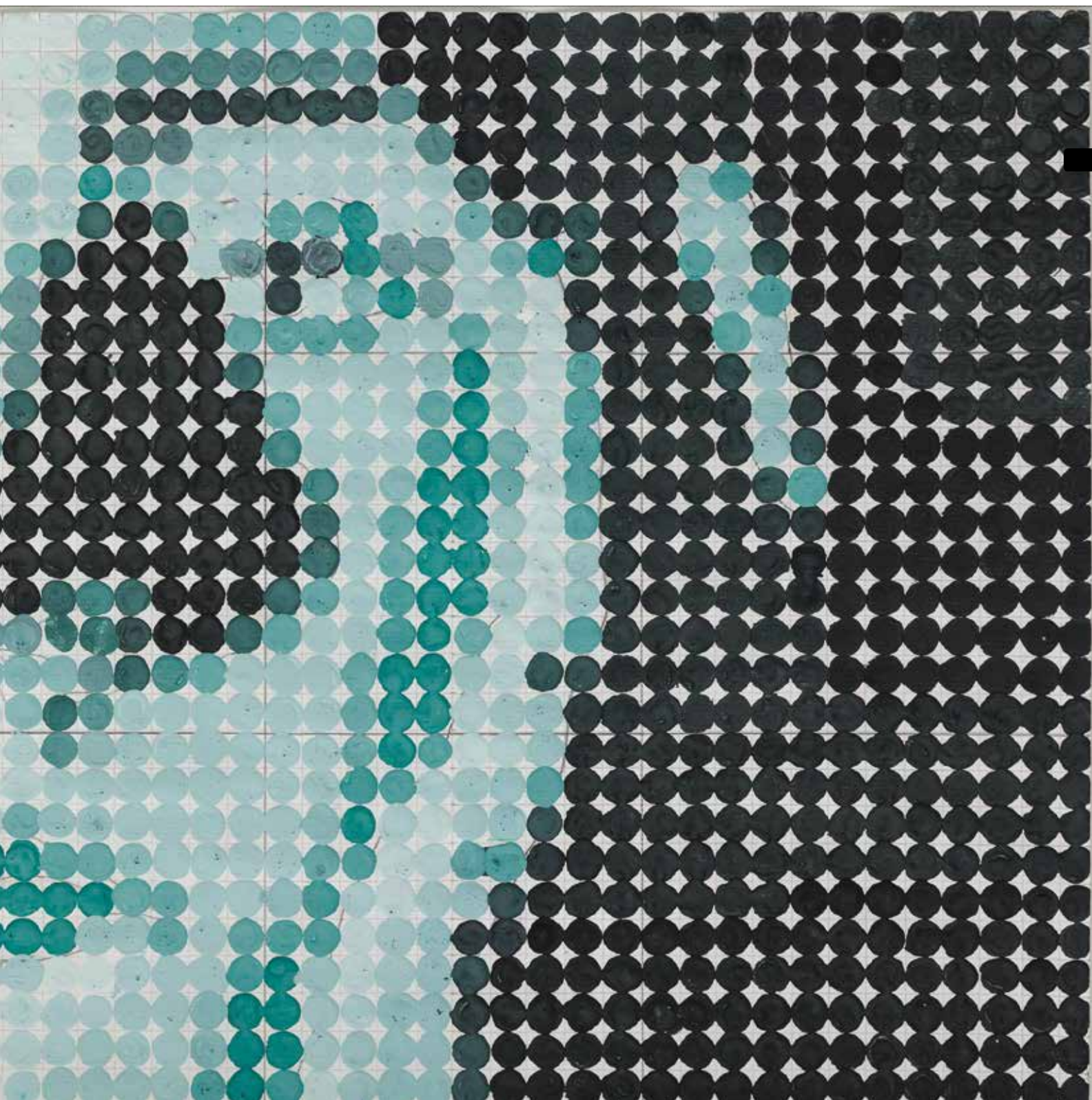

deževen dan

na jasen sončen dan
 biti ujet med drvečimi obrisi
 in biti sam
 med vihravimi ljudmi
 je kot
 oprezati za določeno postavo
 v ponedeljkovem vrvežu
 in poslušati smeh glasov
 da bi slišal pravega
 težko
 brezupno
 a
 ujeti želeno postavo
 in slišati glas
 pa čeprav kot bežen dotik
 ali skrivnostni šepet
 je kot
 v samoti zavedati se
 da nisi sam
 slediti toku življenja
 v njegovi naglosti
 na moreč deževen dan

Dotik

Dotik
je lahko le preprosta beseda,
višek črnila,
nesmiselno uporabljen za klicanje
preteklosti.
Ah, če bi ...
ob meni ležala ...
Dihala ob meni
in z mano se predala ...
Če imel bi tebe,
črnila več ne bi potreboval!
S črnilom priključem si dotik,
skoraj ...
popackam proseče prste ...
In spet si le črnilo.

Mavrična ljubezen

Z dežjem pridemo do mavrice.
Slovesu sledi sončni zahod.
Minimumu sledi maksimum.
Z bolečino pridemo do trpežnosti.
Z nesmisлом pridemo do smisla.

Barvanju mimo črt sledi popolna risba.
Ko te naučijo.
Lahko uokvirimo pristnost?
Zapreti leva v kletko ne pomeni ukrotiti ga.
Levjost ostaja.

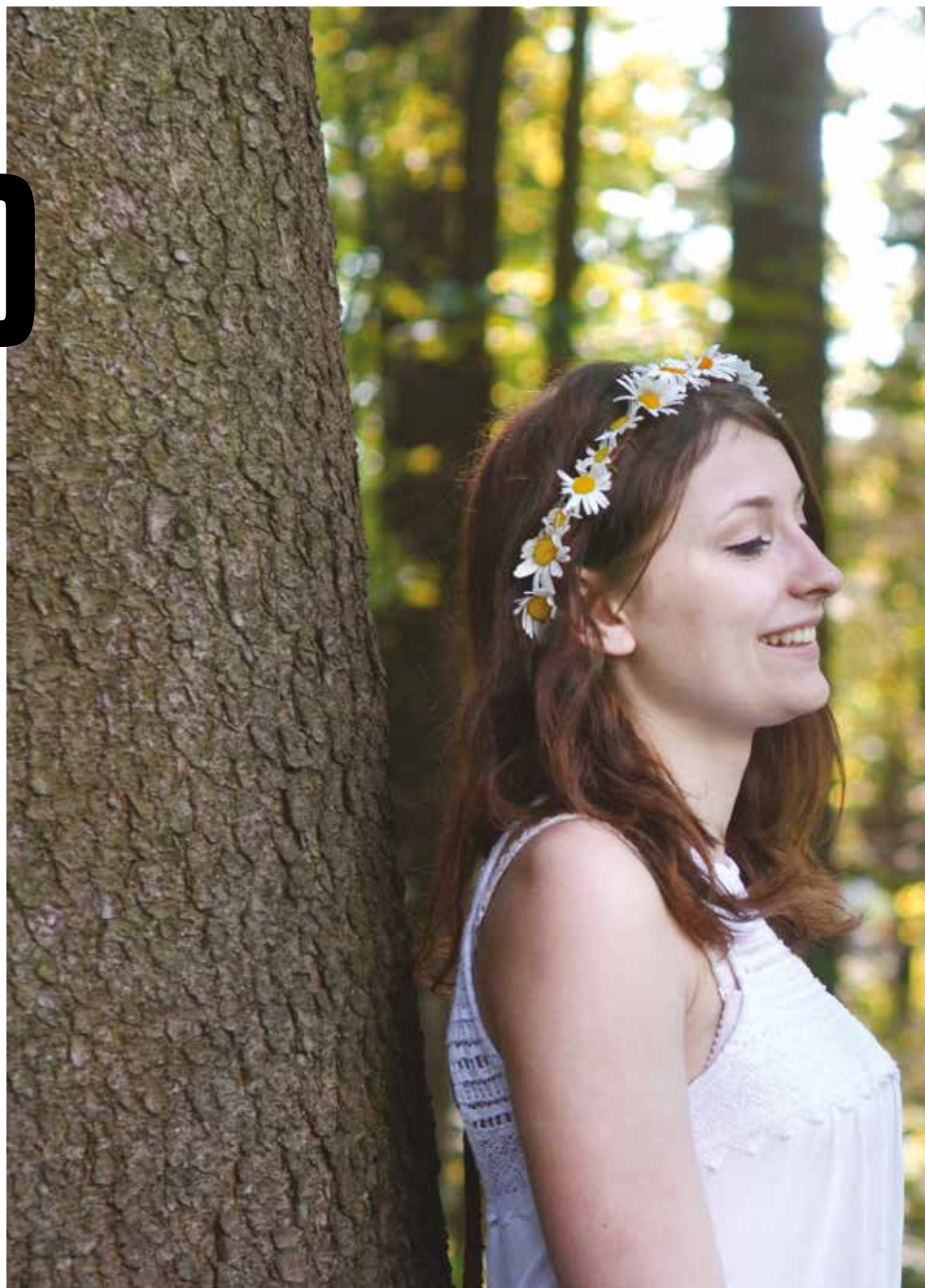
Z dežjem pridemo mavrice. (Ali pa do več dežja.)
Slovesu sledi sončni zahod. (Ali pa še več sloves.)
Minimumu sledi maksimum. (Ali pa še več minimuma.)
Z bolečino pridemo do trpežnosti. (Ali pa še do več bolečine.)
Z nesmisлом pridemo do smisla. (Ali pa še več nesmisla.)

Popolni risbi pa sledi barvanje mimo črt.
Ko rešetke več ne zadržijo leva.
In ostane le še srčnost.

Z ljubeznijo pridemo do ljubezni.

Sanje poletne noči

Obvisim
z glavo navzdol
kot netopir v kleti.
Oblaki so zemlja.
Mahnem jo po redki prsti,
zazrt v gozd iglic,
visečih iz rakove jope.
Morje je gost oblak srebra,
zajamem ga z jušno žlico
in s slamico izpijem.
Sonce je središče, veter reka,
ki me pretaka po prostrani planjavi.
Moj grad je oblak,
mavrica je steza,
po kateri hodim.

Sam sebi

Spremenil sem se.
Nasmehnem se močnemu vetru,
ki zapiha nad menoj.
Včasih me je zamajal,
danes pa ga opazujem kot vetrič,
ki se mi poigrava med nogami.
Sunek se zavihti vame.
Hodim naprej.
Občudujem veter.
Lažje se mi zdi hoditi proti vetru
zdaj, ko vidim cilj pred sabo.
Črni oblaki v daljavi niso skrb.
Moj korak je trdnejši.
Ne bojim se toliko.
Grem. Naprej.

10

ea⁺

portreti mladosti

Izdala in založila

Gimnazija Slovenj Gradec
SPUNK, Gimnazijsko kulturno društvo

Urednica zbirke E. A.

Alenka Rainer

Izbor in pregled besedil

Alenka Rainer

Izbor slik

Peter Hergold

Izbor fotografij

Jure Horvat, Alenka Rainer, Peter Hergold

Oblikovanje

Edi Koraca, Arh Deko

Tisk

Gorenjski tisk storitve d.o.o.

Naklada

500 izvodov

Slovenj Gradec, 2017

 Poezija

 Slike

 Fotografije

+59

